

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	180
Land:	Etiopien
Kilde:	Utrikesdepartementet
Titel:	Mänskliga rättigheter i Etiopien 2010
Udgivet:	7. juli 2011
Optaget på baggrundsmaterialet:	25. august 2011

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten kan inte ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna i landet. Information bör sökas också från andra källor.

Mänskliga rättigheter i Etiopien 2010

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna

Etiopiens ekonomiska tillväxt har fortsatt under 2010 och antalet människor som lever i fattigdom fortsätter att minska. Etiopien rankas 157 av 169 i FN:s utvecklingsindex för år 2010.

Under de senaste fyra åren har det skett en försämring av respekten för de mänskliga rättigheterna och det förekommer upprepade rapporter om brott mot de mänskliga rättigheterna.

Grundlagen från 1994 tillgodoser krav på respekt för de mänskliga rättigheterna men det nationella genomförandet brister på flera områden. Anledningarna är en blandning av en ålderdomlig lagstiftning, svagt rättsväsende, resursbrist och bristande politisk vilja.

Etiopien gick till val i maj 2010, där regeringskoalitionen EPRDF segrade. Klimatet under tiden för valet beskrivs som lugnt, även om intensiteten ökade under slutet av valkampanjen. Enligt den nationella valkommissionen, NEBE röstade 32 miljoner av totalt 37 miljoner berättigade, vilket är en ökning med fem miljoner sedan valet 2005. I övrigt anses valet ha varit tekniskt väl genomfört av NEBE.

Det demokratiska utrymmet begränsades dock inför valet genom en rad kränkningar av pressfriheten. Bland annat hindrades journalister från att intervjua väljare och valobservatörer, vilket begränsade allmänhetens möjlighet till insyn och information om valet. En uppförandekod för media som antogs inför valet innebar bland annat att journalister inte fick rapportera om något som kunde uppvigla till revolter eller terrorism, en vag ordalydelse med breda tolkningsmöjligheter.

Genom en anti-terroristlag som antogs i juni 2009 begränsas möjligheten till politisk aktivitet i större grupper. Definitionen av vad terrorism innebär är vag och därmed finns möjligheten till breda tolkningsmöjligheter från regeringens och myndigheters sida.

Antalet icke statliga organisationer som har verkat för mänskliga rättigheter har minskat drastiskt under det senaste halvåret i och med att en ny lag som reglerar civila samhället genomförts. Lagen antogs under våren 2010 och begränsar kraftigt icke statliga organisationers möjlighet att få finansiering från utlandet. För de organisationer som fortfarande verkar inom området mänskliga rättigheter är klimatet hotfullt.

Enligt det etiopiska rådet för de mänskliga rättigheterna, EHRCO och rättighetsorganisationen *Amnesty International* har det under åren 2007-2009 förekommit kränkningar av medborgerliga och politiska rättigheter i form av godtyckliga frihetsberövanden samt tortyr. Under år 2010 förekom inga rapporter om fall av utomrättsliga avrättningar.

Det förekommer kränkningar av ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter i form av för låg minimilön, för långa arbetsdagar och diskriminering på grund av kön och politisk tillhörighet. Arbetsplatserna är ofta undermåliga och tvångsarbete används ofta som bestraffning trots att den etiopiska lagstiftningen förbjuder det.

Möjligheten till bästa uppnåeliga hälsa varierar kraftigt mellan olika grupper av befolkningen. Barna- och mödradödligheten är fortfarande hög men visar på en minskning under senare år. Grundskolan i Etiopien är åttaårig. En fjärdedel av alla barn börjar inte i skolan och många fler tvingas sluta skolan på grund av försörjningsplikt till anhöriga.

Våld, inklusive sexuellt våld och diskriminering av kvinnor och barn är fortsatt ett utbrett problem. Etiopisk lag förbjuder skadliga traditionella sedvänjor såsom könsstympning. Trots detta förekommer könsstympning och andra skadliga sedvänjor i stor omfattning. Andra allvarliga kränkningar mot kvinnor och barn är tvångsarbete, prostitution och människohandel.

Den före detta oppositionspolitikern Birtukan Mideksa, som återigen blev fängslad 2008, satt fortfarande i fängelse under tiden för valet i år men frisläpptes senare under hösten.

Lanseringen av regeringens femåriga breda tillväxtplan och fredsavtalet mellan den etiopiska regeringen och *Ogaden National Liberation Front* (ONLF) har gett upphov till viss optimism i landet, även om en del av ONLF inte erkänner avtalet.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Etiopien har ratificerat de mest centrala instrumenten för mänskliga rättigheter. Följande konventioner har ratificerats under nedan angivna år:

- Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, *International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)*, 1993, men inte något av de fakultativa protokollen om enskild klagorätt och avskaffandet av dödsstraffet.
- Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)*, 1993.
- Konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering, *Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination (CERD)*, 1976.
- Konventionen om avskaffandet av all slags diskriminering av kvinnor, *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Woman (CEDAW)*, 1981, men inte det fakultativa protokollet om enskild klagorätt. Etiopien har också reserverat sig mot Artikel 29.1 som rör tvistlösning mellan stater i händelse av olika tolkningar av konventionen.
- Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, *Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT)*, 1994, men inte det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr.
- Konventionen om barnets rättigheter, *Convention on the Rights of the Child (CRC)*, 1991, men inte de tillhörande protokollen om barn i väpnade konflikter, barnprostitution och barnpornografi.
- Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, *Convention on the Rights of Persons with Disabilities*, 2010.
- Flyktingkonventionen, *Convention Relating to the Status of Refugees*, samt det tillhörande protokollet från 1967, med reservation för artiklarna 8, 9, 17.2 samt 22.1.

- Afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter (ACHPR) samt protokollet om inrättandet av en afrikansk MR-domstol.

Etiopien har inte undertecknat eller ratificerat Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen, International Criminal Court (ICC). Däremot kan noteras ett åtagande, som följer på Etiopiens ratificering av Cotonou-avtalet med EU, att sträva efter att ta steg för att ratificera och genomföra Romstadgan.

Under 2009 genomgick Etiopien den universella periodiska granskningen (UPR) vilket gav Etiopien och omvärlden en tydligare bild av utvecklingen för situationen för de mänskliga rättigheterna i landet. För vidare läsning se rapporten *Universal Periodic Review* skriven av *Human Rights Council/Working group on the UPR*. Rapporten finns att tillgå på OHCHR:s hemsida www.ohchr.org.

Det pågår ett samtida arbete mellan regeringen och FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, som för den östafrikanska regionen har säte i Etiopien, för att Etiopien ska kunna leva upp till sina skyldigheter att rapportera i tid. Under 2009 och 2010 rapporterade Etiopien till flera av konventionskommittéerna inklusive CERD, CCPR, CAT och CEDAW.

Flera av FN:s specialrapportörer/oberoende experter väntar på att få besöka Etiopien. Det senaste besöket skedde 2006 då den oberoende experten för minoritetsfrågor besökte Etiopien. Etiopien tillhör inte de länder som har en stående inbjudan till FN:s specialrapportörer/oberoende experter.

Landets regering säger sig vilja leva upp till sina åtaganden i enlighet med de internationella konventionerna. I detta avseende är grundlagen fullgod men det nationella genomförandet brister på flera områden. Rättsvårdande myndigheter saknar ofta kännedom om internationella åtaganden och deras kapacitet att fullfölja sina uppgifter är begränsad.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Enligt Amnesty International finns det inga rapporter som tyder på att utomrättsliga avrättningar ska ha förekommit under 2010.

Under februari månad 2009 genomförde polis på myndigheters vägnar utomrättsliga avrättningar av en student vid en demonstration i Oromiya regionen och av ytterligare en lärare och en student i Amhara-regionen. I

samband med dessa händelser greps flertalet personer som enligt uppgifter från Amnesty ska ha blivit föremål för brutal behandling av polis.

Under 2009 rapporterade *Freedom House* och *Amnesty International* om att regeringsstyrkor ska ha arresterat hundratals människor som misstänks ha kopplingar till ONLF. Personerna hålls häktade utan rättegång och detta bryter således mot de medborgerliga och politiska rättigheterna.

Ett fredsavtal ingicks i oktober mellan den etiopiska regeringen och ONLF varpå relationerna har stabiliserats och det uppges att samtliga fångar och personer som arresterats under föregående år ska frigges genom en särskild benådning.

Det finns tre federala fängelser och 117 regionala. Fängelserna i landet är mycket enkla och överbefolkade. Sjukdomar sprids lätt. Statistik om dödsfall i fängelser har inte varit möjlig att tillgå. Kvinnliga fångar har inte samma rättigheter som manliga och det finns ingen hjälp att tillgå för havande och unga mödrar. Anhöriga får oftast besöka fångarna och ta med mat och andra förnödenheter, även om avvikande fall förekommer.

I samband med det etiopiska nyåret den 11 september benådade presidenten cirka 4000 fångar varvid bland andra ett antal dödsdömda brottslingar fick sina straff omvandlade till tidsbestämda straff.

Human Rights Watch har rapporterat om förekomsten av tortyr mot politiska fångar, särskilt personer misstänkta för att stödja rebellrörelserna OLF eller ONLF. Det finns också uppgifter om tortyr i samband med polisutredningar vid centrala brottsutredningen i Addis Abeba.

Det förekommer rapporter om att myndigheter kränker de mänskliga rättigheterna för att förtrycka och straffa personer med avvikande politisk uppfattning. Det har rapporterats om flera fall av försvinnanden av personer som har avvikande politisk uppfattning från regeringen.

Grundlagen i landet förbjuder slaveri och det saknas officiella uppgifter om att det förekommer i Etiopien. Barnarbete är dock vanligt förekommande inom alla sektorer.

4. Dödsstraff

Domstolarna utdömer årligen ett antal dödsstraff för brott som till exempel mord eller verksamhet kopplad till att försöka motarbeta regeringen. Dessa dödsdomar verkställs sällan.

Regeringen hävdade i april 2009 att den hade avslöjat planer av en organisation kallad *Ginbot 7* vars planer ska ha varit att mörda ministrar och regeringspersoner samt sabotera infrastruktur. Enligt regeringen har organisationen letts av politikern Berhanu Nega, som var oppositionens ledande namn i det omdiskuterade valet 2005. Under december månad 2009 dömdes flera personer i sin frånvaro, däribland Berhanu Nega, till döden.

Under september månad 2009 dömde den högsta domstolen sex personer till döden, anklagade för folkmord i samband med en gränskonflikt i Oromia-regionen. Ytterligare fem personer, varav fyra i sin frånvaro, dömdes till döden i december 2009. De anklagades för ett kupp försök i april.

Det är endast presidenten som har befogenhet att besluta om verkställigheten av dödsstraff liksom att benåda. Inhemsk opinion mot dödsstraffet är inte stark.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Det förekommer allvarliga och omfattande kränkningar av rätten till frihet och personlig säkerhet.

Godtyckliga frihetsberövanden förekommer bland annat i samband med militärens insatser mot rörelser som ONLF och OLF. Båda organisationerna är listade som terroriströrelser av regeringen. Information om utvecklingen i Somali-regionen, där ONLF verkar, har varit knapphändig, och regeringen har tillgången till regionen för journalister, diplomater och hjälparbetare, inklusive Internationella Röda Kors-kommittén har varit mycket begränsad.

Under 2009 begicks flera bombdåd runt om i Addis Abeba då flera civila skadades och dödades. Ingen förklarades eller dömdes som skyldig men regeringen kvarhöll trots detta flera individer utan några bevis.

Enligt lagen ska häktade personer inom två dygn bli informerade om vad de står anklagade för och därmed också få möjlighet att släppas mot borgen. Arresteringar sker dock ofta på ett sådant sätt att berörda personer inte ges möjlighet att kontakta anhöriga eller advokat. Personer som anklagas för brott av särskilt allvarlig natur kan efter domstols godkännande hållas frihetsberövande i 14 dagar och tiden det tar för polisen att genomföra undersökningar. I praktiken brister dock genomförandet av denna regel, särskilt på landsbygden där personer ofta hålls kvar längre.

Det förekommer inte några resebegränsningar, varken utrikes eller inrikes. Alla etiopiska medborgare är berättigade till ett pass. Pass utfärdas av

immigrationskontoret antingen i Addis Ababa eller Diredawa. Man är skyldig att kunna stärka sin identitet genom någon form av id-handling.

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Domstolarnas oberoende från regeringsmakten är fastställd i grundlagen. Under senare tid har domstolarna fått ökad självständighet, framför allt i de större städerna, men rättsväsendet är svagt och det råder brist på domare och försvarsadvokater.

Domare tillsätts och avskedas av de politiskt valda församlingarna. Många domare är unga, oerfarna och lågt avlönade. De som betraktas som särskilt skickliga tenderar att övergå till privat praktik.

Åtalade tvingas ofta tillbringa långa tider i häkte i avvaktan på rättegång och enligt EHRCO respekterar inte alltid polismyndigheterna domstolarnas beslut om frisläppning. Det förekommer militärdomstolar men mer specifik information om dessa är svår att få.

Det har rapporterats om flera fall av politiskt inflytande i rättsprocessen och icke korrekt genomförda rättegångar. En kanadensisk medborgare dömdes exempelvis till livstids fängelse tidigare i år då han misstänktes för att ha samarbetat med *Ogaden National Liberation Front*, ONLF. Trots internationella påtryckningar om att rättegången inte var juridiskt korrekt dömdes han till livstids fängelse.

Kvinnors möjligheter att tillgå rättsväsendet är mer begränsat än mäns, särskilt beträffande äktenskapstvister, misshandel, våldtäkt eller annan form av övergrepp eller diskriminering. Den rättsliga ställningen för kvinnan rotar sig i en långt tillbaka gången tradition om kvinnans roll i samhället.

Det finns ett ungdomsfängelse i Addis Abeba men vanligtvis hålls minderåriga fängslade tillsammans med vuxna. Ungdomar i åldern mellan 15 och 18 år ska dömas av särskilda ungdomsdomstolar. Under 2008 satt ett par hundra barn fängslade tillsammans med sina föräldrar som avtjänade straff. Under de senaste åren har tvåhundra domare utbildats för att specifikt ta hand om problem som rör orättfärdiga fängslanden av barn.

Det finns en nationell kommission för mänskliga rättigheter - *Ethiopian Human Rights Commission*, EHRCO - vilken ger möjlighet för individen att framföra klagomål mot övergrepp från myndigheterna.

Kommissionens huvudsakliga uppgift är att följa hur de mänskliga rättigheterna efterlevs. Det görs bland annat genom att besöka fängelser och

intervjua fångar. En annan viktig del i kommissionens arbete är att informera och utbilda lokalbefolkningen i mänskliga rättigheter. Under 2010 planerar kommissionen att öppna sex fältkontor, ytterligare nio inom två år, i syfte att nå ut till ”gräsrotsnivån” i landet. På kommissionens hemsida www.ehcr.org kan man göra en anmälan om man har utsatts för ett brott mot de mänskliga rättigheterna.

7. Strafffrihet

Det finns tecken på att disciplinära åtgärder som suspendering blir mer vanligt. Det förekommer numera att poliser och fängvaktare, som begår övergrepp, lagförs.

8. Yttrande-, tryck-, mötes-, förenings- och religionsfrihet m.m.

Grundlagen uppfyller höga krav på yttrande- och pressfrihet. I det pressfrihetsindex Reportrar utan gränser sammanställde för år 2010 återfinns Etiopien på plats 139 av totalt 178 länder, en marginell förbättring jämfört med föregående år. Situationen har förbättrats sedan valet 2010.

Antalet privat ägda nyhetstidningar har ökat sedan tiden efter valet 2005 varav några finns på Internet. Däribland den engelskspråkiga *The Daily Monitor* och *The Reporter*, *Addis Admass* som ges ut veckovis på Amharic samt engelskspråkiga *Capital* och *Addis Fortune* som är affärsinriktade. *The Reporters* ägare har vunnit 14 utav totalt 16 domar om anklagelser för förtal.

Möjligheten att tillgå nyheter via tidningar och annan media är dock begränsad till en mindre del av befolkningen. Till exempel har ett antal Internetsajter blockerats. 445 000 personer i Etiopien i dag använder Internet. TV- och radiosändningar är starkt kontrollerade av myndigheterna. Det finns privatägda radiostationer men inga privatägda TV-kanaler.

Myndigheter agerade hotfullt i samband med valet, inte minst gentemot journalister. Enligt en ny lag förbjöds journalister till exempel att intervjuva väljare och valobservatörer. Den nyligen antagna anti-terrorismlagen bidrar genom sin breda definition av terrorism till oro för hur lagen kan tillämpas. Flera journalister har under året frihetsberövats på basis av lagen.

Enligt grundlagen är religion och stat åtskild och det förekommer inga politiska partier på religiös grund. Rätten till religionsfrihet tillgodoses både av grundlagen och övrig lagstiftning. Ortodox kristendom (drygt 50 procent) och islam (drygt 30 procent) är de dominerande religionerna. Det finns ungefär tio procent protestanter. Religionsutövandet präglas av tolerans och det förekommer få rapporter om inskränkningar i utövandet av religionsfrihet.

I enlighet med den nya civilsamhälleslagen måste religiösa organisationer som bedriver biståndsverksamhet dock registreras och följa den nya restriktiva lagstiftningen.

9. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Etiopien är en federal republik och består av nio olika etniskt baserade delstater och två självstyrande städer, Addis Abeba och Dire Dawa.

Parlamentet består av en lagstiftande kammare (*House of Peoples Representatives*, 547 mandat) som tillsätts genom val och en andra kammare (*House of the Federation*, 117 mandat) som utses indirekt av Etiopiens regionala parlament. Uppgiften för den andra kammaren är att övervaka tillämpningen av grundlagen, ha övergripande ansvar för konfliktfrågor samt fördela federala medel till regionerna.

De olika regionerna har egna regeringar och ett visst oberoende vad gäller förvaltning, rättsväsende och indrivning av skatt. Ekonomisk utveckling styrs dock i stor utsträckning centralt av den federala regeringen.

Grundlagen ger minoriteter rättigheter inom yttrandefrihetens område – både gällande språk, religion och kultur.

Enligt grundlagen är landet demokratiskt. De demokratiska traditionerna och institutionerna är dock svaga och det nationella genomförandet brister på flera områden. Händelseutvecklingen under de senaste åren tyder dessutom på att de demokratiska institutionerna försämrats och därmed respekten för de mänskliga rättigheterna. Regeringen uppger sig å andra sidan att ha en uttalad målsättning om att befästa demokratin, något som ifrågasätts av kritiker och oppositionspolitikere.

Den nyligen antagna anti-terrorism lagen har medfört begränsad mötesfrihet.

Enligt organisationen *Human Rights Watch* är det vanligt att oppositionella diskrimineras och trakasseras av myndigheter. Enligt rapporten *Development without Freedom* ska regeringen ha begränsat möjligheten för oppositionella att bland annat tillgå biståndsmedel genom *Productive Safety Net Programme, PSNP*.

Bland de rekommendationer som Europeiska unionens valobservatörsmission, EOM, presenterade efter valet finns bland annat förslag om att regeringen inför nästa val bör bredda det politiska rummet och underlätta för oppositionella partier att bedriva verksamhet.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Arbetslösheten är ett ökande problem som främst drabbar städerna i och med den växande urbaniseringen. Det är främst unga människor, fler kvinnor än män, upp till 25 års ålder som är arbetslösa.

Nationellt finns ingen reglerad minimilön. Minimilönen för statligt anställda är mycket låg, 320 ETB per månad (cirka 130 SEK) vilket är långt ifrån tillräckligt för att försörja en familj, enligt *Office for the Study of Wages and Other Remuneration*. Minimilönen inom bank- och försäkringssektorn är något högre.

Lagen fastställer att en arbetsvecka högst får vara 48 timmar med reservation för ett dygns ledighet och tillägg för obekväm arbetstid, men för många privatanställda är den åtskilligt längre. Detta är något som myndigheterna än så länge inte har lyckats åtgärda.

EHRCO har rapporterat om ett antal fall där statligt anställda ska ha blivit avskedade på grund av disciplinära problem, men där de underliggande skälen förmodas vara politiska.

Som anställd, inom alla sektorer, har man rätt till att neka jobb som fysiskt eller psykiskt kan åstadkomma kroniska sjukdomar. Många fortsätter dock arbeta under livshotande förhållanden av rädsla för att förlora sitt jobb.

Lagen erkänner arbetstagares rätt att bilda fackföreningar. Ungefär 350 000 arbetstagare är fackligt anslutna. Fackföreningar är dock politiskt kontrollerade.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Hälsovården är bristfällig och förhållandena är värst på landsbygden. Det är framförallt bristande tillgång till rent vatten och grundläggande hälsovård som har bidragit till den stora utbredningen av sjukdomar i landet. Det finns endast en läkare per 25 000 invånare.

Mödradödligheten uppskattas till cirka 700 personer per 100 000 födselar varav en tredjedel, enligt *Amnesty International*, kan kopplas till osäkra aborter. Etiopien är ett av fyra länder som har lyckats minska dödstalen bland barn med 40 procent sedan 1990. Enligt UNICEF 2008 dör 69 barn utav 1000 innan före ett års ålder.

Medellivslängden uppskattas till 47 år för män och 49 år för kvinnor.

Hiv/aids-pandemin i Etiopien är omfattande. Efter Indien och Sydafrika har Etiopien det tredje största antalet människor som infekterats av viruset i världen. Av dessa är 250 000 barn under fem år. På senaste tiden har kyrkor och moskéer börjat tala öppnare om vikten av att bekämpa hiv/aids även om sjukdomen är stigmatiserad.

Under de senaste åren har det skett en stor satsning på att förbättra kvaliteten i hälsosektorn. De offentliga hälsoutgifterna per capita har ökat med åtta procent per år de senaste tio åren, men de totala utgifterna per capita ligger ändå långt under världshälsoorganisationens, WHO, rekommendationer.

12. Rätten till utbildning

Utbildningsnivån har länge varit mycket låg i Etiopien. De regionala skillnaderna är stora. Statsanslagen till utbildning har mer än fördubblats sedan millennieskiftet. Kvaliteten på utbildning har dock blivit lidande på grund av fokus på kvantitet framför kvalitet från regeringens sida. Etiopien har ratificerat konventionen för barnets rättigheter samt undertecknat Jomtiendeklarationen, vilket innebär att landet har förbundit sig att erbjuda grundläggande utbildning för alla barn år 2015.

Grundskolan är kostnadsfri och på förslag av regeringen beslutades det också att den skulle vara obligatorisk. Detta var dock något som man ganska snart reviderade eftersom antalet skolor är för få jämfört med antalet barn, speciellt på landsbygden. Grundskolan i Etiopien är åttaårig och cirka 80 procent av alla barn i skolålder börjar grundskolan. Endast hälften når femte klass och endast en tredjedel fullföljer hela grundskolan. Att ha genomgått fyra års skolgång är ett internationellt mått på livslång läs- och skrivkunnighet.

Att gå i skolan är kostnadsfritt men skrivböcker, skoluniformer och annat skolunderhåll ska betalas av föräldrarna vilken är en av anledningarna till att få fullföljer grundskolan. Många barn tvingas dessutom lämna skolan på grund av försörjningsplikt till familjen.

Endast 13,2 procent var vid våren 2007 inskrivna vid sekundärskolan som är fyraårig. Det är ofta en stor övervikt för pojkar jämfört med flickor. De två första åren är sammanhållna medan de två sista åren är uppdelade i två spår. Ett spår är yrkesförberedande och ett är universitetsförberedande, där cirka en tredjedel av eleverna går. Det råder en någorlunda balans mellan könen i storstäderna, men på landsbygden är pojkarnas övervikt stor. På landsbygden missgynnas flickor av flera anledningar, däribland på grund av att de i större utsträckning än pojkar tvingas hjälpa till med diverse sysslor i hemmet.

Antalet barn som går i skolan varierar kraftigt mellan regionerna precis som mellan stad och landsbygd. Bristen på skolor på landsbygden är ett stort problem och det är inte ovanligt att klasser består av över 150 elever.

Ungefär hälften av alla barn som genomför 10-12 års studier får plats vid universitet eller annan vidareutbildning och för resterande återstår ofta tillfälligt arbete eller arbetslöshet. Det är inte känt att diskriminering på grund av kön eller etnisk härkomst skulle vara vanligt i högre utbildning.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Etiopien är ett av världens fattigaste länder. Av den totala befolkningen lever cirka 40 procent på mindre än 1 USD/dag varav över 30 procent beräknas leva på mindre än 0,45 USD/dag (Världshälsoorganisationen 2010). Ungefär 7.5 miljoner människor är konstant beroende av livsmedelsstöd från stat och biståndsgivare. Enligt regeringens uppskattning behöver 2.3 miljoner människor humanitärt stöd under andra halvan av 2010 vilket är en minskning från 5.2 miljoner.

Bristen på bostäder, livsmedelsförsörjning och tillgång till sociala tjänster är omfattande. Stora delar av befolkningen lever av primitivt småjordbruk. Vissa år drabbas jordbruket mycket hårt på grund av ovanligt långa regnperioder. I augusti och september 2010 tvingades 86500 personer tillfälligt fly sina hem på grund av översvämningar i delar av landet.

Enligt FN har endast 38 procent av befolkningen tillgång till rent vatten, vilket uppges vara lägst i hela Afrika efter Somalia. Det är dock en förbättring gentemot föregående år men avser till största delen tillgången till vatten i och runt storstäder. Enligt UNFPA ägnar befolkningen på landsbygden i genomsnitt mer än 30 minuter för att hämta vatten.

Myndigheterna uppges ha genomfört tvångsförflyttningar av människor utan förvarning eller kompensation när mark har behövts för offentliga ändamål. Under 2010 har regeringen rivit bostäder i Addis Abeba i större skala.

Organisationen Action Professionals for the People, APAP, har rapporterat om familjer som med kort varsel har tvingats flytta från sina hem utan vare sig alternativ bostad eller någon form av kompensation.

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

14. Kvinnors rättigheter

Etiopien har ratificerat konventionen om avskaffandet av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW). Artikel 35 i grundlagen ger kvinnor samma rättigheter som män men i praktiken är dock kvinnans position i samhället svag.

Analfabetism och den låga utbildningsnivån bland kvinnor tillsammans med den traditionella synen på kvinnans roll reducerar kvinnors möjlighet att direkt påverka politiken. Kvinnors möjlighet till anställning, äganderätt och till att driva någon form av verksamhet är också begränsad av samma anledning. På landsbygden där möjligheten till sysselsättning är mindre är situationen för kvinnor generellt sämre.

Redan år 1993 antog regeringen ett handlingsprogram för att öka kvinnors tillgång till arbete och sociala tjänster. Programmet har dock inte haft någon större inverkan på utvecklingen när det rör kvinnors roll i samhället. Kvinnors rättigheter är en prioriterad fråga för regeringen som dock har att kämpa mot fattigdom och djupt rotade sedvänjor.

Kvinnors och unga flickors situation är mycket utsatt och det förekommer återkommande rapporter om kvinnomisshandel och sexuella övergrepp bland annat i form av våldtäkter. Enligt 2006 års familjelag är barnäktenskap förbjudet liksom skadliga traditionella sedvänjor (HTP). Dessa sedvänjor är utbredda, speciellt på landsbygden. Enligt 2005 års brottsbalk är våld i hemmet, straffbart. Sociala normer och begränsad tillgång till juridiska institutioner hindrar kvinnor från att söka upprättelse. Många kvinnor känner inte till sina lagstadgade rättigheter. Enligt en rapport av FN:s befolkningsprogram, UNFPA, uppger nio av tio kvinnor att de tror att män har rätt att misshandla sina fruar.

Kvinnlig könsstympning och bortförande av unga flickor för tvångsäktenskap faller under begreppet skadliga traditionella sedvänjor som enligt lag är brottsligt men stora brister finns i upprätthållandet av lagen. Regeringen stödjer enskilda organisationers arbete mot skadliga sedvänjor. 2005 års kartläggning av demografin och hälsoläget i Etiopien visar att mer än 74 procent av kvinnor och flickor könsstympats. Antalet kvinnor som stödjer sedvänjan könsstympning ska ha minskat under de senare åren.

Prostitution är vanligt i Etiopien och är lagligt för personer över 18 år. Koppleri är olagligt.

Handeln med kvinnor är omfattande och sker framförallt med länder i Mellanöstern.

Enligt Etiopiens statistiska centralbyrå är arbetslösheten i storstäder 22,1 procent för kvinnor respektive 11,5 procent för män.

15. Barnets rättigheter

Regeringen uppmuntrar enskilda organisationer, både inhemska och internationella, att arbeta för barnets rättigheter. Artikel 36 i grundlagen erkänner barnets rättigheter och Etiopien har ratificerat FN:s barnkonvention.

Enligt det ”barnvänlighetsindex för afrikanska regeringar” som *The African Child Policy Forum* utvecklade 2008 för de 52 olika afrikanska staterna hamnar Etiopien på plats 42.

Långt ifrån alla barn går i skolan. Försörjningsplikt till familjen är den vanligaste orsaken till att barn uteblir från skolan. Det finns lagar som förbjuder barnarbete men barnarbete är trots dessa lagar vanligt förekommande. Minimåldern för avlönat arbete är 14 år. Enligt lagen får barn mellan 14 och 18 år arbeta högst sju timmar om dagen.

Traditionella skadliga sedvänjor som tidigt giftermål och könsstympning av flickor är vanligt.

Enligt UNICEF uppskattas antalet gatubarn i Addis Abeba vara runt 200 000 och ytterligare en miljon lever under sådana förhållanden att de riskerar att hamna på gatan. Anledningarna till att antalet gatubarn ökas uppges vara föräldrars oförmåga att försörja sina barn, ofta på grund av sjukdom (bland annat Hiv/aids). Antalet gatubarn uppges för närvarande vara så pass många att barnhemmen inte räcker till. Vidare beräknas 4,6 miljoner barn vara föräldralösa vilket motsvarar cirka tolv procent av samtliga barn i landet. Enligt UNICEF lider 38 procent av Etiopiens barn av undervikt och många fler av fel- och undernäring.

Det förekommer rapporter om att barn utnyttjas av andra barn för att genomföra illegala handlingar. Gatubarn misshandlas ofta som bestraffning för att de ber om mat eller pengar.

Det finns inte något födelseregister vilket försvårar situationen för barn i kontakt med rättssystemet då deras ålder inte går att verifiera. Det förekommer att minderåriga hålls fängslade.

Tvångsarbete är vanligt förekommande, och det förekommer att yngre flickor tvingas arbeta i bordeller. Handel med barn till grannländer förekommer och priset för ett barn kan vara så lågt som ett par amerikanska dollar.

Internationella migrationsorganisationen, IOM, uppskattar att cirka 20 000 barn säljs varje år av sina föräldrar.

Antalet barn som inte har tillgång till grundläggande hälsovård beräknas enligt Rädda Barnen 2008 vara drygt 11 miljoner och runt 84 procent av alla barn under fem år får inte den vård de behöver.

Den lagliga åldern för militärtjänstgöring är 18 år och försvarsministeriet har gjort ansträngningar för att säkerställa att inga minderåriga mönstrar. Det är dock svårt att bekräfta unga mäns ålder eftersom födelseregister saknas.

16. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

I Etiopien finns mer än 80 erkända etniska grupper och språk. Mer än 200 språk och olika dialekter talas. Grundlagen ger rätt till självbestämmande för de nio etniskt definierade regionerna. Dessa har rätt att författa sina egna grundlagar och etablera administrativa regeringsfunktioner. Systemet som kan definieras som en etnisk federalism medger användandet av minoritetsspråk som officiellt språk i regionen. Samtidigt innebär systemet att vissa minoriteter som lever utanför sin ”etniska enklav” har utsatts för påtryckningar att lämna sitt land och sina ägodelar till fördel för majoriteten. Risken för ”etnifiering” av politiken är ett känsligt ämne. I parlamentet sker översättning till de större språken och etermedia sänder på dessa språk.

Spänningar och sammanstötningar mellan etniska grupper bland annat över naturresurser förekommer, främst i gränsområden mellan regioner. Befolkningstillväxten på landsbygden i förening med begränsad tillgång på mark och vattenresurser och en svår brist på livsmedel är några av anledningarna liksom bristande gränsmarkeringar.

De två största etniska grupperna i landet är Oromo och Amara som enligt 1994 års folkräkning står för drygt 30 procent vardera av den totala befolkning, därefter följer Somali och Tigray som utgör ungefär sex procent vardera.

En del grupper, inklusive pastoralister, lever i extrem fattigdom och osäkerhet kring tillgång till mat och vatten. Etniska grupper riskerar att försvinna som distinkta grupper på grund av politisk press, processer som assimilerar dem i samhället samt klimatförändringar.

Grundlagen garanterar religionsfrihet. Vissa minoritetsgrupper klagar över diskriminering i fördelningen av land och religiösa platser.

17. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Homosexualitet är ett brott i Etiopien och homosexuell aktivitet straffas med fängelse i upp till 5 år. Den etiopiska ortodoxa kyrkan och den muslimska religionen genomsyrar sedvänjor och samhället i stort. Betydande svårigheter förekommer sannolikt för de ytterst få som öppet manifesterar sin homo-, trans- eller bisexuella läggning. I december 2008 antog ett antal religiösa ledare en resolution, som uppmanar lagstiftare att införa ett förbud av homosexualitet i grundlagen.

18. Flyktingars rättigheter

Etiopien har anslutit sig till 1951 års flyktingkonvention och har varit generösa med att ge fristad åt flyktingar från grannländerna. Flyktingsituationen på Afrikas horn och i Etiopien domineras av flyktingströmmar från Somalia samt från Eritrea.

I april 2009 öppnade regeringen tillsammans med FN:s flyktingorgan, UNHCR, ett nytt flyktingläger, Bokolmayo nordväst om Dolo Odo nära gränsen till Kenya och Somalia. Lägre har en uppskattat kapacitet att ta emot 20 000 flyktingar. I januari 2010 höll lägre mer än 18 000 flyktingar och tillströmningen är ytterligare 1700 flyktingar per månad. Ytterligare ett flyktingläger har öppnats under året och orsakat diskussion bland både regeringen och UNHCR.

Enligt UNHCR uppehåller sig cirka 70 000 somalier, 40 000 eritreaner och 24 000 sudaneser i Etiopien. World Food Program (WFP) som förser alla flyktingar med mat är oroliga över de ökade flyktingströmmarna till Etiopien eftersom kapaciteten för att ta emot stora flyktingströmmar är begränsad. Det finns en oro för att en eventuell negativ utveckling i Sudan kan leda till stora flyktingströmmar. Ökade flyktingströmmar kan i framtiden leda till att man måste dra ner på mat- och sjukvårdsransonerna.

Antalet flyktingar från Somalia antas öka med cirka 25 000 under 2010.

UNHCR och det etiopiska flyktinglägret ARRA har vädjat till både enskilda länder och internationella organisationer om ökat bistånd för att i framtiden kunna fortsätta hantera antalet flyktingar som söker sig till Etiopien.

Många människor har med tvång kastas ut från Etiopien till Eritrea och vice versa. Av dessa lever de flesta i Tigray i norr men också i regionen Amhara och

i Addis Abeba. I början av 2008 införde myndigheterna dock nya bestämmelser som gör det lättare för eritreaner, som levt lång tid i Etiopien, att ansöka om och få etiopiskt medborgarskap.

19. Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Etiopien ratificerade 2010 konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Grundlagen ålägger staten att allokera resurser till att bistå fysiskt och mentalt handikappade personer. I praktiken erbjuder staten personer med funktionshinder mycket begränsad hjälp. Det är vanligt förekommande att personer med någon form av funktionsnedsättning hänvisas till tiggeri. Många håller till längsmed gatorna i städerna.

Antalet personer med funktionshinder uppskattas av etiopiska regeringen till sju miljoner varav en miljon beräknas lida av psykiskt relaterade sjukdomar. Det finns ett mentalsjukhus och uppskattningsvis tio psykiatriker i landet.

Det finns ett antal nationella organisationer som arbetar för personer med funktionsnedsättning. Dessa har dock drabbats negativt av den nya lagstiftningen för civila samhället (se avsnitt 8). Barn med funktionsnedsättning isoleras ibland av den egna familjen och samhället då funktionsnedsättning ses som en förbannelse.

ÖVRIGT

20. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

I februari 2010 antogs en lag som drabbade det civila samhället hårt. Lagen innebär att organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter och demokrati inte får ta emot mer än tio procent av sin finansiering från utlandet.

De flesta icke statliga organisationer som arbetade med frågor rörande mänskliga rättigheter och demokrati finansierades från utomstatliga biståndsgivare. Antalet icke statliga organisationer som tidigare verkade på området har drastiskt minskat.

Den etiopiska MR-kommissionen, EHRCO, och *Ethiopian Womens Lawyers Association*, EWLA, är exempel på organisationer som har drabbats. MR-kommissionen har bland annat fått stänga sex kontor och EWLA har reducerat antal medarbetare från 60 till 13 personer.

Under juli månad antogs ytterligare en lag, den så kallade anti-terroristlagen som ska verka för att motarbeta hot mot nationens säkerhet.

I lagen är definitionen av terrorism mycket bred, något som tillsammans med de hårda straffen och möjligheten för polis och säkerhetsstyrkor att arresteras och häkta individer på vaga grunder oroar många frivilligorganisationer.

21. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

En huvudinriktning för det svenska biståndet till Etiopien är att främja demokrati och mänskliga rättigheter. Svenska insatser på området mänskliga rättigheter och demokrati samordnas genom flera kanaler, däribland genom FN:s utvecklingsprogram, UNDP. Sverige ger bistånd till flera inhemska organisationer som verkar på området mänskliga rättigheter, däribland *Ethiopian Womens Lawyers Association*, EWLA, och etiopiska MR-kommissionen, EHRCO. Röda Korset koordinerar utbildningar inom området för mänskliga rättigheter för militär och polis.

Utvecklingssamarbetet har försvårats under det senaste året i och med införandet av den lag som strikt begränsar organisationers möjlighet att ta emot finansiering från utlandet.